

Η ΝΕΑ ΠΤΕΡΥΓΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΪΚΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Στις 13 Απριλίου 1993 εγκαινιάστηκε η μόνιμη έκθεση της συλλογής των ρωμαϊκών γλυπτών του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου από τον Υπουργό Πολιτισμού κ. Θάνο Μικρούτσικο. Με την έκθεση αυτή συνεχίζεται και ολοκληρώνεται η παρουσίαση των γλυπτών στον πρώτο όροφο, ώστε φεύγοντας ο επισκέπτης να σχηματίζει ολοκληρωμένη εικόνα της εξέλιξης της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής, της σημαντικότερης παραγωγής της καλλιτεχνικής δραστηριότητας των Ελλήνων, που επηρέασε και σημάδεψε την εξέλιξη της ευρωπαϊκής γλυπτικής.

Κατερίνα Ρωμιοπούλου
Εφορος της Συλλογής Γλυπτών

Νεοστυκό ανάγλυφο,
τέλος 1ου αι. π.Χ.
Χορεύτρια η Πρω.

Από την εποχή της ίδρυσης του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους διαπιστώνεται μια συνειδητή προσπάθεια περισυλλογής και εξασφάλισης των αρχαίων γλυπτών, τα οποία συσσωρεύονται στους διάφορους αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας (Θησείο, Βιβλιοθήκη του Αδριανού, Ακρόπολη) και της Αττικής (Αίγινα, Μέγαρα).

Το πρώτο αρχαιολογικό Μουσείο στο οποίο σχηματίζεται συλλογή γλυπτών ιδρύεται στην Αίγινα (1829). Αργότερα τα γλυπτά μεταφέρονται στην Αθήνα (1836). Ήδη από το 1834 ορίζεται με βασιλικό διάταγμα να ιδρυθεί στο Θησείο (ναός του Ηφαιστου) το κεντρικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Εκεί μεταφέρονται και συγκεντρώνονται γλυπτά από διάφορα μέρη.

Το 1858-59 η Αρχαιολογική Εταιρεία ιδρύει το δικό της προσωρινό Μουσείο και αρχίζει να συγκεντρώνει αρχαία, κυρίως γλυπτά.

Μεταξύ του 1866 και του 1889 χτίζεται το σημερινό Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, στο οποίο μεταφέρονται και συσσωρεύονται κυρίως γλυπτά από διάφορα μέρη της Ελλάδας, και φυσικά από τις αναφερθείσες παραπάνω συλλογές της Αθήνας. Ήδη στις αρχές του 20ού αιώνα ο αριθμός των συγκεντρωθέντων είχε ξεπεράσει τις 4.000. Ο εμπλουτισμός της Συλλογής Γλυπτών συνεχίστηκε σταδιακά σχεδόν ως το 1970. Σήμερα η Συλλογή Γλυπτών αριθμεί πάνω από 8.000 τεμάχια.

Η πτέρυγα των ρωμαϊκών γλυπτών περιλαμβάνει 150 έργα, που εκτίθενται σε τέσσερις αίθουσες. Χρονολογικά καλύπτουν την περίοδο από τον 1ο αι. π.Χ. - 5ο αι. μ.Χ. Τα έργα αναλυτικά είναι: 37 ανάγλυφα, τραπεζοφόρα και σαρκοφάγοι, 88 πορτρέτα και 21 αγάλματα.

Επιστημολογικά: Όλα τα έργα φέρουν πινακίδες επεξηγηματικές. Επιπλέον, υπάρχει ένα πανό μεγάλων διαστάσεων στην αίθουσα 31Α, όπου δίνονται γενικές πληροφορίες για τη ρωμαϊκή Αθήνα και την εκπαίδευση των νέων. Σε κάθε αίθουσα υπάρχουν επίσης συνοπτικά κείμενα που αφορούν στις διάφορες περιόδους στις οποίες υποδιαιρείται η Ρωμαϊοκρατία, ανάλογα με τις δυναστείες των Ρωμαίων αυτοκρατόρων.

Ο Ερμής από το Αίγιο. Εποχή Αυγούστου.

Στα κείμενα αυτά περιγράφεται με λίγες φράσεις το ιστορικό και καλλιτεχνικό κλίμα της συγκεκριμένης περιόδου. Όλα τα κείμενα έχουν μεταφραστεί και στα αγγλικά. Δεν είναι η πρώτη φορά που εκτίθενται γλυπτά της ελληνορωμαϊκής τέχνης. Γλυπτά αυτής της περιόδου είχαν εκθείσει από το τέλος του 19ου αι. και ως το 1940 διάσπαρτα στις αιθουσές του Μουσείου, μαζί με κλασικά ή ελληνιστικά πρωτότυπα έργα, γιατί αντιμετώπιζονταν είτε ως έργα εμπνευσμένα από την ελληνική κλασική τέχνη είτε ως αντίγραφα ελληνικών πρωτοτύπων. Μια πρώτη απόπειρα έκθεσης ενός συνόλου γλυπτών της ρωμαϊκής περιόδου πραγματοποιήθηκε μεταξύ των ετών 1968-1971, στους χώρους του Μουσείου όπου σήμερα διοργανώνονται περιοδικές εκθέσεις, και λειτούργησε ως το 1982. Όμως δεν ήταν πλήρης, δηλαδή δεν κάλυπτε ολοκληρωτή τη ρωμαϊκή περίοδο, αφού τελείωνε στην εποχή των Αντωνινών (τέλος 2ου αι. μ.Χ.), και η επιλογή των εκθεμάτων ήταν τέτοια, που δεν προβάλλονταν

Ανατολή), όπου υπάρχει ζωντανή και ισχυρή ελληνιστική παράδοση. Όμως η πολιτική ιδεολογία, τα ήθη των Ρωμαίων, οι θρησκευτικές ατιμήσεις τους, η διαθέρωση της ρωμαϊκής κοινωνίας, ακόμη και η κόμωση και το ντύσιμο της ανώτερης ρωμαϊκής τάξης, ήταν στοιχεία που επηρέασαν την καλλιτεχνική παραγωγή και δημιούργησαν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, που υπάρχουν σε όλα τα έργα τέχνης που παραγονταν στην Ελλάδα και στις άλλες επαρχίες της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Προς το παρόν έχει εκδοθεί σύντομο φυλλάδιο στα ελληνικά και στα αγγλικά με πληροφορίες καθώς και δύο αφίσσες. Ο κανονικός κατάλογος των ρωμαϊκών γλυπτών θα κυκλοφορήσει στις αρχές του 1996. Το περιεχόμενο των αιθουσών συνοπτικά έχει ως εξής:

31Α. Κεφαλές κοσμητών από το Διογενείο Γυμνάσιο (2ος-3ος αι. μ.Χ.). Η Αθήνα πρωτεύουσα του πνεύματος.

31.1ος αι. π.Χ. - και ο 1ος αι. μ.Χ. Εποχή του

Ο φιλέλλην ηγεμών Ρωμαϊκής, Βρέβηκε στο Διονυσιακό θέατρο 200-220 μ.Χ.

τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της γλυπτικής των ρωμαϊκών αυτοκρατορικών χρόνων ως το τέλος του 4ου αι. μ.Χ. Με τη νέα έκθεση συνεχίζεται και ολοκληρώνεται η παρουσίαση των γλυπτών, ώστε φεύγοντας ο επισκέπτης να σχηματίζει ολοκληρωμένη εικόνα της εξέλιξης της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής, της σημαντικότερης παραγωγής της καλλιτεχνικής δραστηριότητας των Ελλήνων, που επηρέασε και σημάδεψε την εξέλιξη της ευρωπαϊκής γλυπτικής, αλλά και γενικά συνέβαλε στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Στις αιθουσές 31Α, 31, 32 και 33 εκτίθενται έργα πρωτότυπα, προϊόντα ελληνικών εργαστηρίων, κυρίως αθηναϊκών. Στα έργα αυτά όμως υπάρχει ένα νέο στοιχείο: η παρουσία της ρωμαϊκής επίδρασης. Μ' αυτό εννοούμε ότι καλύπτεται η περίοδος του 1ου αι. π.Χ. - αρχές 5ου αι. μ.Χ., δηλαδή οι αιώνες της πολιτικής κυριαρχίας του ρωμαϊκού κράτους, όταν η Ελλάδα ήταν επαρχία της απέραντης ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η λέξη επαρχία δεν σημαίνει έλλειψη ποιότητας και πρωτότυπης διανοητικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Ιδιαίτερα μάλιστα όταν αναφερόμαστε στην Ελλάδα και στις άλλες ανατολικές ρωμαϊκές επαρχίες (Μικρά Ασία - Μέση

Αυγούστου. Από τη ρωμαϊκή δημοκρατία στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Δυναστείες Ιουλιών-Κλαυδίων και Φλαβίων.

32. 2ος αι. μ.Χ. Ο Αδριανός και η ελληνική αναγέννηση. Οι υιοθετημένοι αυτοκράτορες Τραϊανός - Αδριανός - Ανταίνιοι - Μ. Αυρηλιός.

33. Ύστερη αρχαιότητα. Οι Σεβήριοι. Η Τετραρχία. Από τον Κωνσταντίνο στο Θεοδοσίο (3ος και 4ος αι. μ.Χ.).

The New Wing of Roman Sculpture in the National Archaeological Museum, Athens

Katerina Romiopoulos

On April 13th, 1995 the permanent exhibition of the collection of Roman sculpture was opened. This exhibition continues and completes the presentation of sculpture in the first museum floor, so that when the visitor leaves, he has obtained a full picture of the evolution of the ancient Greek sculpture, the most important product of the artistic activity of Greeks, which has affected and decisively marked the entire route of European sculpture.